

Regionsrådet
Region Midtjylland

Status på forskningsindsatsen i psykiatrien

Regionsrådet besluttede i forbindelse med vedtagelsen af budgettet for 2010, at der skulle udarbejdes en status på forskningsindsatsen i psykiatrien.

I henhold til Sundhedslovens § 194 har regionerne en forpligtigelse til at sikre udviklings- og forskningsarbejde indenfor sundhedsområdet.

Siden regionens etablering har forskning inden for psykiatrien været et prioriteret indsatsområde også ressourcemæssigt.

Denne prioritering har Regionsrådet støttet gennem godkendelse af psykiatriplanen og strategiplanen for forskningen i psykiatrien fastlagt de væsentligste rammer for den psykiatriske forskning. I Masterplanen for Århus Universitetshospital, Risskov, som Regionsrådet har sendt i høring, fastlægges yderligere rammer. Endelig har Region Midtjylland med baggrund i en statslig grundforskningsbevilling en forpligtigelse til at skabe rammer for psykiatrisk grundforskning til gavn for psykiatrien i hele Danmark.

Formidling og omdømme

Forskerne og ikke mindst professorerne gør en stor indsats for at formidle deres forskningsresultater og den erfaring, de har fået gennem deres forskning til de ansatte i Psykiatrien i Region Midtjylland. Den kliniske professor deltager således i konferencer på de kliniske afdelinger indtil nu dog kun ved Århus Universitetshospital, Risskov. Disse konferencer er centreret om patienter med særligt komplicerede sygehistorier.

Der holdes forskningsdage for alle faggrupper i hele regionen. Formålet med disse dage er at formidle forskningsresultater og inspirere og motivere ansatte til at begynde at forske.

Dato 27-07-2010

Sven Hagen Madsen

Tel. +45 8728 4021

Sven.Madsen@ps.rm.dk

1-30-74-63-07

Side 1

Med henblik på at understøtte forskningen i den vestlige del af regionen er der oprettet en forskningsenhed i Regionspsykiatrien Vest. Fra 1. januar 2010 er denne forskningsenhed organisatorisk blevet en del af Center for Psykiatrisk Forskning.

Udadtil gøres der på flere områder en indsats for at formidle forskningsresultater. Det sker bl.a. ved deltagelse i patient-/pårørende arrangementer og andre offentlige arrangementer, fx Folkeuniversitet. Der gøres også en indsats over for de medicinstuderende gennem den undervisning på medicinuddannelsen, de tre lærestolsprofessorer er ansvarlig for. Medicinstuderende har mulighed for i et forskningsår at lave små forskningsprojekter inden for psykiatrien. Endelig er professorerne aktive lærebogsforfattere. Der findes en oversigt på Psykiatri og Socials intranet over publikationer fra 2006 – 2008.

Disse aktiviteter, kombineret med det generelt gode omdømme behandlingsindsatsen i Risskov har, har betydet, at Dagens Medicin har kåret både Århus Universitetshospital Risskov og Børne- og Ungdomspsykiatrisk Regionscenter, Risskov til landets bedste inden for deres respektive kategorier.

Forskningsområder

Forskningens hovedområder er udforskning af sygdomsårsager samt forløb og behandling af de sværeste psykiske lidelser.

Sygdomsprocesser og behandling studeres bredt og tværfagligt, lige fra det kliniske til det genetiske og molekylære niveau. Endelig udføres der sundhedstjenesteforskning.

Forskningen kan opdeles i fire hovedkategorier. Grundforskning, klinisk forskning, translationel forskning og sundhedstjenesteforskning.

Grundforskning er forskningsvirksomhed af original karakter med henblik på at erhverve ny videnskabelig viden og indsigt uden primært sigte på bestemte praktiske mål eller anvendelser.

Klinisk forskning tager udgangspunkt i beskrivelser af patienternes sygdomsbilleder og sygdomsforløb, vurdering af diagnostiske metoder og gennemprøvning af forskellige former for behandling.

Translationel forskning er den forskning, der forbinder grundforskning og klinisk forskning. Det centrale er at udveksle viden mellem grundforskning og klinisk forskning til gavn for såvel forskningen og som for patienterne

Sundhedstjenesteforskning indebærer bl.a. studier af samspillet mellem befolkningens behov og sundhedsvæsenets funktioner og ydelser.

En vigtig strategi for forskningen er, at den kan leve op til international frontlinieforskning både i emneområder og kvalitet.

Grundforskning

Grundforskning anvender eksempelvis undersøgelse af gnavere. Der er udviklet forskellige sygdomsmodeller, der kan belyse hvorledes dyrene reagerer på medicin og på andre miljøfaktorer, som fx stress. Man kan herved undersøge, hvilke ændringer der er sket i dyrenes hjerner, og derved få større forståelse af sygdomsmekanismer og dermed bedre behandlingsmuligheder.

Et andet eksempel på grundforskning er den forskning, der foregår med udgangspunkt i centrets samling på 9.000 hjerner, som er verdens største af sin art. Til hver hjerne findes en journal, der beskriver afdødes sygdomsforløb. Ved at undersøge hjernevævet kan man belyse, sammenhængen mellem forandringer i særlige hjerneområder og sygdomsforløbet.

Igennem de sidste 15 år har man opbygget verdens største undersøgelse af svært deprimerede patienter med anvendelse af de nyeste scanningsteknikker og neuropsykologisk viden for at kortlægge sygdomsprocesser i hjernen ved depressionen. Denne forskning har dannet baggrund for oprettelse af Neuropsykiatrisk Klinik, der er et specialiseret udredningstilbud til patienter, der først sent i livet får en depression. Hjernescanningerne medvirker til en mere præcis diagnose og dermed klarhed over, om der er nogle somatiske problemstillinger, der skal behandles før, under eller efter behandlingen af depressionen.

Klinisk forskning

Den kliniske forskning foregår inden for en lang række sygdomsområder: Skizofreni, angst- og tvangslidelser, depression, spiseforstyrrelser, ADHD og autisme.

Den kliniske forskning inden for ADHD har haft stor betydning for en ændret og specialiseret behandling af denne sygdom. Undersøgelser har vist, at prognosen for børn og unge med ADHD indeholder stærkt øget risiko for at udvikle andre psykiske lidelser, at udvikle store sociale problemer eller for at havne i kriminalitet eller misbrug som ung voksen. Undersøgelserne har også medvirket til etablering af en ADHD-klinik med henblik på opfølgning af børn og unge i behandling for denne sygdom. Erfaringerne fra udredning og behandling af børn og unge med ADHD har kunnet bruges til at diagnosticere ADHD hos voksne. Ydermere udnyttes erfaringerne fra grundforskningen i et nyt

og epokegørende projekt, hvor hjernens forhold undersøges hos voksne med ADHD.

Den kliniske forskning inden for skizofreni har haft flere konsekvenser for den kliniske praksis. Således er der i de sidste 13 år opbygget verdens største gruppe af unge patienter med skizofreni, som er fulgt ved flere efterundersøgelser, og som har dannet baggrund for etablering af et særligt intensivt behandlingsprogram, der nu er udbredt til hele regionen (OPUS). Disse patienter tilbydes også at indgå i forskningsprojekter, der benytter de internationalt set mest avancerede scanningsteknikker.

Translationel forskning

I grundforskningen arbejdes der på at identificere risikofaktorer for psykiske lidelser samt gener af betydning for behandlingsrespons og bivirkninger ved medicinsk behandling. I denne forskning samarbejdes der med flere andre internationale forskergrupper og forskningscentre. Denne forskning kombineres med klinisk forskning, hvor undersøgelserne udføres på patienter i behandling.

Ved scanningsundersøgelse på mennesker er påvist ændringer i særlige hjerneområder, hvis betydning nærmere bliver belyst i dyrestudier og brug af væv fra hjernesamlingen.

Denne kombination af forskning og klinik har haft mangeartet betydning for den daglige kliniske praksis. Ovenfor er allerede nævnt flere væsentlige bidrag fra forskningen til at bedre patientbehandlingen: Tilbuddene til patienter med depression med sen debut (Neuropsykiatrisk Klinik), tilbuddene til patienter med ADHD (ADHD-klinik) og tilbuddene til unge med skizofreni (OPUS). Dyrestudier har også bidraget til udvikling af ny antidepressiv medicin.

Sundhedstjenesteforskning

Der har været gennemført en stor undersøgelse af psykisk sygelighed hos langtidssygemeldte. Dette arbejde søges videreført i tæt samarbejde med en række kommuner i den vestlige del af regionen. Via screeningsmetoder afprøves det, om der kan laves en tidlig opsporing af psykisk sygdom hos ledige med henblik på at igangsætte en behandlingsindsats, der kan forebygge, at de bliver kronisk ledige og får tilkendt pension.

Ydelser

Der gennemføres i gennemsnit 5 PhD-afhandlinger om året af forskere tilknyttet psykiatrien. Derudover produceres der en lang række videnskabelige artikler (50-60), der offentliggøres i

internationalt anerkendte tidsskrifter, samt i danske videnskabelige tidsskrifter.

Forskerne producerer også årligt en lang række artikler til mere almindelige tidsskrifter og publikationer. Disse artikler har til formål at udbrede kendskabet til psykiske sygdomme.

Organisering

I voksenpsykiatrien er forskningen primært organiseret i Center for Psykiatrisk Forskning, hvor fagets tre professorer er ansat. I børne- og ungdomspsykiatrien er forskningen organiseret i Forskningsafsnittet, hvor fagets ene professor er ansat.

Økonomi

Psykiatrisk forskning har flere finansieringskilder. Staten bidrager årligt med ca. 20 mio. kr., hvoraf en lille del går til forskningsbiblioteket. Den resterende del går primært til grundforskning, hvor centret via denne bevilling har en landsdækkende funktion. Regionen bidrager med ca. 6,6 mio. Kr. Pr. År, hvoraf de 4,3 mio. Kr. går til forskningsfonden. Derudover står regionen for driften af de bygninger forskningen anvender. Herudover støttes den psykiatriske forskning af statslige og private fonde. Beløbene svinger en del fra år til år og har de senere år udgjort 5 – 10 mio. kr. pr. år. Nogle af midlerne er gået til finansiering af PhD-stipendier.

Der er etableret en Forskningsfond for Psykiatrisk Forskning i Region Midtjylland på ca 7,5 mio. Kr., hvoraf de statslige midler udgør ca. 3 mio. Kr.

Som nævnt i indledningen har regionerne i henhold til Sundhedslovens § 194 en forpligtigelse til at sikre udviklings- og forskningsarbejde inden for sundhedsområdet. Ud over de kontante bidrag honorerer Region Midtjylland denne forpligtigelse ved at sikre medarbejdere mulighed for at forske i en begrænset del af arbejdstiden. Omfanget af medarbejdernes forskningsindsats i arbejdstiden svarer til 8-10 årsværk. Det drejer sig både om klinikere og teknisk-administrativ arbejdskraft.